

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/661/2015
Identifikačné číslo spisu: 1104119429
Dátum vydania rozhodnutia: 22.03.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1104119429.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu M. B., bývajúceho v W., zastúpeného Advokátskou kanceláriou OLEXOVA VASILISIN s.r.o., so sídlom v Bratislave, Gorkého č. 6, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta č. 8-10, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 104/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 37/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie proti výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 37/2014, ktorým zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 22. októbra 2013 č.k. 10 C 104/2004-517 v časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 090,93 € z titulu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a vec mu vrátil na ďalšie konanie, o d m i e t a.

V ostatnej časti napadnutý rozsudok z r u š u j e a vec mu vracia v tejto časti na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou z 27. apríla 2004 rozšírenou 7. decembra 2010 domáhal náhrady škody na zdraví z titulu mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť vo výške 45 659,89 € a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 110 253,60 €.

2. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 22. októbra 2013 č.k. 10 C 104/2004-517 napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 9 460,27 € z titulu mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a 4 232 € z titulu mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol a vyslovil, že o náhrade trov konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozhodol tak po zistení, že žalobca dňa 27. augusta 1981 vo veku 27 rokov utrpel pracovný úraz, keď prepadol z lávky z výšky 10 metrov. Utrpel pritom kompresívnu zlomeninu 12. driekového stavca so znížením tela stavca o 3/4 výšky, pohmoždenie miechy, pohmoždenie chvosta s následným zúžením kanála chrbtice, trieštivú zlomeninu oboch kostí pravého predkolenia. Žalobca v dôsledku zranení ochrnul na dolnú časť tela s následnou poruchou močenia a vyprázdňovania stolice. V čase úrazu žalobca pracoval v Pozemných stavbách Nitra, š.p. v likvidácii, ktorý bol vymazaný z Obchodného registra, podľa § 51 e zákona č. 274/1994 Z.z. prešiel výkon poistenia zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania s účinnosťou od 1. apríla 2002 na žalovanú Sociálnu

poist'ovňu. Žalobcovi zamestnávateľ vyplatil na základe lekárskeho posudku prednostu MUDr. S. z 30. júna 1982 bolestné vo výške 4500 Kčs (450 bodov x10) a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 16 000 Kčs (800 bodov x 10, podľa doporučenia lekára zvýšené na dvojnásobok). Od 28. mája 1982 bol uznaný za invalidného, pričom od 12. apríla 2006 je pokles jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť viac ako 70 %.

2.1. Výsledkami vykonaného dokazovania bolo preukázané, že zdravotný stav žalobcu sa v dôsledku ťažkých zranení po úraze podstatne zmenil. Žalobca nárok na mimoriadne zvýšenia odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia uplatnil na základe prvého lekárskeho posudku MUDr. S. z 30. júna 1982 a ďalším posudkom MUDr. S. z 22. apríla 2004 z dôvodu komplikácií pri liečbe poranení utrpených pri úraze (ktoré nastali od roku 1982 - od prvého lekárskeho posudku) - dekubitov, opakovaných operácií a infekcie. V tomto posudku ohodnotil MUDr. S. bolestné za rovnaké položky ako v prvom posudku (445 bodov), ktoré doporučil zvýšiť na dvojnásobok, t.j. 890 bodov a sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotil počtom bodov 1000 (v prvom posudku bolo určené 800 bodov), tiež doporučil zvýšenie na dvojnásobok, t.j. 2000 bodov. MUDr. W. S. potvrdil, že zdravotné problémy žalobcu sa postupom času zhoršovali, poranenia, zranenia, ktoré utrpel, spôsobili komplikácie v dôsledku čoho v období medzi podaním posudkov (roky 1982-2004) žalobca podstúpil viaceré opakované bolestivé operácie. V priebehu konania súd nariadil znalecké dokazovanie za účelom posúdenia, či si zdravotný stav žalobcu po pracovnom úraze vyžadoval vykonanie ďalších operácií alebo iných lekárskeho úkonov, kedy bolo možné ustálenie jeho zdravotného stavu v tom zmysle, že ďalšie lekárske ošetrenia pre zhoršovanie zdravotného stavu už neočakával, či ide u neho o také poškodenie zdravia, dôsledky ktorého sa zhoršovali a naďalej sa budú zhoršovať. Znalkyňa MUDr. V. A., PhD. v znaleckom posudku z 8. apríla 2008 uviedla, že od úrazu v roku 1981 do roku 2005 bol žalobca spolu 30 krát hospitalizovaný a podstúpil 8 operačných zákrokov. Jeho postihnutie je trvalé s tendenciou zhoršovania. Zlomenina pravej stehennej kosti a pravého predkolenia sa zle zahojila, vznikla pseudoartróza, ktorá spôsobuje patologickú pohyblivosť pravého predkolenia a pravá dolná končatina je skrátaná o 5 cm. V dôsledku poškodenia miechy žalobca trpí bolesťami oboch dolných končatín neuropatického pôvodu. Trpí tiež gonarthrózou a flekčnou kontraktúrou oboch kolenných kĺbov. V dôsledku preťažovania horných končatín, ktoré používa pri presune z vozíka, má zápal ramenných kĺbov v oblasti zápästí. Ďalej trpí chronickým močovým infektom a chronickým zápalom ľadvín. Psychiater konštatoval chronicky subdepresívne ladenú osobnosť s občasnými sebevražednými úvahami. Od roku 1981 do roku 2005 nemal ustálený zdravotný stav. Po úraze jeho zdravotný stav komplikovali vysoké teploty a bolesti pre opakované infekty močových ciest a preležaniny spojené s ochrnutím, ktoré si vyžadovali opakované chirurgické ošetrenia. Až tretia plastická operácia v roku 2005 tento kožný defekt definitívne ošetrila a až po nej sa ustálil jeho zdravotný stav. Ochrnutí pacienti sú ohrození chronickou infekciou močových ciest a ľadvín, a hrozí akútny zápal. Žalobca ukončil liečbu rehabilitačným pobytom v období marec - máj 1983, jeho zdravotný stav však v tom čase nebol ustálený, sústavne pretrvávala otvorená preležanina, ktorá bola diagnostikovaná v roku 1981 a odstránená až v roku 2005. Počas operácií a hospitalizácií žalobca užíval silné analgetiká aj morfínového typu, v súčasnosti dostáva lieky na tzv. neuropatickú bolesť dolných končatín. V dôsledku preťaženia rúk trpí zápalom ramenných a zápästných kĺbov, čo mu spôsobuje výrazné bolesti. Vzhľadom na následky zranení je žalobca trvale vylúčený z možnosti plne sa uplatniť v rodinnom, kultúrnom a spoločenskom živote. Znalkyňa v doplnení posudku z 22. septembra 2010 ohodnotila bolestné počtom bodov 445 za rovnaké položky, ktoré uviedol v posudku z 22. apríla 2004 MUDr. S. a doporučila tiež zvýšiť bolestné na dvojnásobok, teda na 890 bodov. V porovnaní s posudkom z 22. apríla 2004 pridala ďalšiu položku - operáciu preležaniny, ktorú ohodnotila 15 bodmi s doporučením na zvýšenie na dvojnásobok, t.j. 30 bodov. Celkovo teda znalkyňa bolestné ohodnotila 460 bodmi, po zvýšení na dvojnásobok ide o 920 bodov. Sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotila podľa rovnakej položky ako v predchádzajúcom posudku (z 22. apríla 2004) 1000 bodmi s doporučením zvýšenia na dvojnásobok. Pridala ďalšiu položku - nezhojená zlomenina oboch kostí pravého predkolenia, ktorú ohodnotila 225 bodmi. Spolu teda sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotila 2 225 bodmi ($1000 \times 2 = 2\ 000 + 225 = 2\ 225$ bodov). Tiež uviedla, že v čase od 27. apríla 2002 do 14. júna 2005 (posledná operácia dekubitu) došlo u žalobcu k mimoriadnemu zhoršeniu následkov jeho úrazu z roku 1981 z hľadiska sťaženia spoločenského uplatnenia, takže mu vznikol okrem už priznaného ohodnotenia v posudku z 30. júna 1982 ďalší nárok. V uvedenom období u neho došlo k zmene kvality života v porovnaní so stavom v roku 1982. Pre

infekciu otvorenej preležaniny po pracovnom úraze bol žalobca nepretržite liečený konzervatívne a aj chirurgicky, 25-krát bol v dôsledku septických komplikácií infekčného ložiska hospitalizovaný a 3 x operovaný, pričom až v roku 2005 sa podarilo dekubit zlikvidovať. V dôsledku toho trpel veľkými bolesťami a bol trvale pripútaný na lôžko, dekubit ako otvorená rana na chrbte o veľkosti 10 x 15 cm si vyžadoval denné preväzy, opakované hospitalizácie a operácie. Následkom prekonaných komplikácií pri liečbe úrazu žalobcu zvýšil MUDr. S. v posudku z 22. apríla 2004 základné bodové ohodnotenie bolestného o ďalších 445 bodov a aj ona zvýšila bodové ohodnotenie bolestného o pol. č. 162 - 15 bodov, keďže operácia preležaniny bola uzavretá až v roku 2005, aj túto zvýšila na dvojnásobok; žalobca bol na preležaninu operovaný celkom 3-krát a denne preväzovaný. Kým bol dekubit otvorený, nemohol sa hodnotiť, to bolo možné až po jeho uzavretí. Podľa znalkyne z neurologického a traumatologického hľadiska bol zdravotný stav žalobcu ustálený tak, že prvýkrát bolo možné ohodnotiť bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia dňa 30. júna 1982, keďže už po troch mesiacoch bolo jasné, že je trvale ochrnutý. Už v auguste 1982 však žalobca bol pre infekčné komplikácie dekubitu opakovane hospitalizovaný, čo sa ustánilo až v roku 2005 po poslednej operácii dekubitu. Aj keď poslednú operáciu pred operáciou dekubitu žalobca absolvoval v roku 1996, jeho zdravotný stav nemohol byť považovaný za stabilizovaný, pretože bol stále ambulantne liečený a mal denné preväzy. Znalkyňa ďalej uviedla, že bolesti ani sťaženie spoločenského uplatnenia nemožno ohodnotiť inými položkami, než ktoré hodnotil vo svojom posudku MUDr. S. a ktoré ešte doplnila ona; možné je len zvýšiť tie isté položky, pretože všetky následné operácie a zdravotné komplikácie žalobcu sú komplikáciami už uvedených položiek. Úspešná operácia v roku 2005 žalobcovi kvalitatívne zmenila život. Následkami ochrnutia sú dekubity, infekty močových ciest a tieto možno zahrnúť len pod položku ochrnutie, nedajú sa ohodnotiť inou položkou. Pakľb je už samostatná položka, vznikol u žalobcu po úraze, snažili sa ho liečiť, ale úrazová zlomenina sa riadne nezhojila. MUDr. Hudák nemohol túto položku ohodnotiť, lebo zlomenina bola ešte liečená a pakľb mohol vzniknúť 3 roky po úraze.

2.2. Súd prvej inštancie po vykonaní dokazovaní dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná. Námietku žalovanej o nedostatku jej pasívnej legitímácie v spore súd odôvodnil poukazom na prvší rozsudok odvolacieho súdu z 20. februára 2012 sp. zn. 6Co/34/2011 (č.l. 396 spisu), v ktorom odvolací súd vyvodil právny záver o pasívnej legitímácii žalovanej z ust. § 285 ods. 1 písm. g/ zák. č. 461/2003 Z.z.

2.3. Námietku premlčania vznesenú žalovanou považoval za čiastočne dôvodnú. Bolestné bolo teda oproti posudku z roku 1982 zvýšené v zmysle posudkov z roku 2004 a 2010 o ďalších 445 + 30 bodov. Aplikujúc § 263 ods. 3 zák. č. 65/1965 Zb. súd dospel k záveru, že žalobca sa dozvedel o škode a aj o tom, kto za ňu zodpovedá po vyhotovení prvého posudku z 30. júna 1982, kedy si mohol uplatniť svoj nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady bolestného zo základného bolestného 445 bodov, urobil až žalobou z 27. apríla 2004, teda až po uplynutí premlčacej lehoty; súd preto žalobu v tejto časti mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť zamietol. Pokiaľ ide o nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady bolestného v časti 445 bodov dohodovaných v posudku z roku 2004 za komplikácie liečby všetkých zranení žalobcu, tento nie je premlčaný a rovnako nie je premlčaný ani nárok na bolestné v rozsahu 30 bodov, ktoré určila znalkyňa MUDr. A. v posudku z roku 2010. Spolu teda ide o 475 bodov, v dôsledku kontinuálne trvajúcich bolestí a ustálenia zdravotného stavu až v roku 2005. Súd prvého stupňa v tejto súvislosti uviedol: "Súd podotýka, že v prípade bolestného je základnou sumou, od ktorej sa odvíja prípadný násobok mimoriadneho zvýšenia po dvojnásobnom zvýšení v zmysle posudku, keďže predmetné zvýšenie bolestného bolo vykonané lekárom pre súbeh dôvodov pre zvýšenie v zmysle vyhl. č. 32/1965 Zb. o odškodnení bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“). V danom prípade teda nejde o zvýšenie podľa § 6 ods. 2, resp. § 7 ods. 3 cit. vyhlášky a takéto zvýšenie je otázkou odborne medicínskou, ktorú súdu neprináleží meniť." Súd prvej inštancie dospel k záveru, že vzhľadom na všetky okolnosti prípadu je primerané mimoriadne zvýšenie náhrady bolestného v rozsahu 60 - násobku sumy zodpovedajúcej základnému ohodnoteniu bolestného, čo predstavuje sumu 285 000 Sk, t.j. 9 460,27 € (475 bodov x 10 Sk x 60). Žalobu v tejto časti považoval za opodstatnenú, a preto jej vyhovel, vo zvyšnej časti žalobu zamietol (žalobca sa v konaní domáhal mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť v rozsahu 150 - násobku základného bodového ohodnotenia).

2.4. Súd prvej inštancie považoval za čiastočne premlčaný aj nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženia spoločenského uplatnenia. Vychádzal z názoru, že žalobcu už po vyhotovení prvého posudku z 30. júna 1982 si mohol uplatniť nárok na mimoriadne zvýšenie tejto náhrady zo základného nároku

zodpovedajúceho 800 bodom, nárok si uplatnil až po uplynutí zákonnej premlčacej lehoty vyplývajúcej z § 263 ods. 3 Zákonníka práce, a to žalobou z 27. apríla 2004, preto aj v tejto časti nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia z titulu premlčania zamietol. Pokiaľ ide o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, súd prvého stupňa vychádzal z toho, že k sťaženiu spoločenského uplatnenia žalobcu došlo aj v období od 27. apríla 2002 (2 roky pred podaním žaloby - § 263 ods. 3 Zák. práce) do 14. júna 2005, kedy došlo k poslednej operácii dekubitu, ktorá žalobcovi kvalitatívne zmenila život, pretože dovtedy bol pripútaný na lôžko. Následkami ochrnutia sú dekubity a infekty močových ciest a tieto následky možno zahrnúť iba pod položku ochrnutie a nedajú sa ohodnotiť inou položkou. Súd prvého stupňa pri určení výšky mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vychádzal z nepremlčanej časti tohto nároku v rozsahu 200 bodov v zmysle posudku MUDr. S. z 22. apríla 2004 a v rozsahu 225 bodov v zmysle posudku znalkyne MUDr. A. (pol. č. 401), spolu 425 bodov. Po zohľadnení všetkých okolností žalobcovi priznal mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu 30 - násobku (základného ohodnotenia), čo predstavuje 127 500 Sk, t.j. 4 232 € (425 bodov x 10 Sk x 30), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (žalobca žiadal zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 150 - násobku základného bodového hodnotenia). O trovách konania súd prvého stupňa nerozhodol (§ 151 ods. 3 O.s.p.).

3. Proti tomuto rozsudku vo výroku, ktorým súd žalobu zamietol, podal žalobca odvolanie, žiadal v tejto časti zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa tak, že súd uloží žalovanej povinnosť zaplatiť mu z titulu mimoriadneho zvýšenia náhrady bolestného 14 190,40 € a z titulu mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia 26 887,08 €.

4. Žalovaná napadla rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým súd žalobe vyhovel. Pokiaľ ide o mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť poukázala na to, že pri jej určení sa vychádza len zo základného počtu bodov, t.j. pôvodných 445 bodov, tento nárok je premlčaný, preto tu nie je dôvod na mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť zo zvýšeného počtu bodov 445. Premlčaný je aj nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu 200 bodov vzhľadom na prvotné vyjadrenie znalkyne, ktorá uviedla, že po prvýkrát mohol byť vypracovaný posudok o sťažení spoločenského uplatnenia v plnom počte bodov, t.j. 1000 (oproti pôvodne hodnoteným 800 bodom) už v roku 1982, hoci znalkyňa neskôr uvádzala, že to bolo možné hodnotiť v plnej výške až po ustálení zdravotného stavu v roku 2005. Zároveň poukázala na to, že ak by bolo opodstatnené hodnotiť sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 200 bodov až od januára 2004, rozhodovanie o tomto nároku patrí do kompetencie Sociálnej poisťovne a nie súdu.

5. Krajský súd v Bratislave napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie: I. zrušil vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 141,07 € z titulu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, a vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 4,98 € z titulu bolestného a konanie sa v tejto časti zastavil (s tým, že), II. po právoplatnosti tohto rozsudku bude vec v tomto rozsahu postúpená Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra, ul. Slančíkovej č. 3, Nitra, III. zrušil vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 090,93 € z titulu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, IV. zmenil výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 9 455,29 € z titulu bolestného tak, že žalobu zamietol. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca pri určení náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského sťaženia vychádzal z vyššie uvedených lekárskeho posudkov MUDr. S. z 30. júna 1982 a z 24. apríla 2004 a znaleckého posudku MUDr. A., PhD. č. 2/2008 a jeho doplnenia č. 11/2010 (č.l. 124, 254 spisu) s tým, že sumu zodpovedajúcu základnému bodovému ohodnoteniu bolestného a sťaženie spoločenského uplatnenia žiadal zvýšiť v zmysle § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. na 150-násobok po odpočítaní vyplatených čiastok jeho pôvodným zamestnávateľom v roku 1982 na základe posudku z 30. júna 1982 (4 450,- Kčs + 16 000,- Kčs). Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie posudok MUDr. S. z 22. apríla 2004 v časti určenia sťaženia spoločenského uplatnenia nepovažoval za nový posudok, ktorý by bol vydaný na základe relevantnej zmeny obmedzení trvalého charakteru žalobcu v spoločenskom, kultúrnom, športovom uplatnení, ku ktorej zmene by došlo po vydaní prvého posudku z 30. júna 1982. Poukázal na

to, že MUDr. S. sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotil v posudku z 22. apríla 2004 presne podľa tých istých položiek ako v prvom posudku z 30. júna 1982. V konaní pritom bolo preukázané, že už v roku 1982 bolo jasné, že ochrnutie dolných končatín žalobcu v dôsledku úrazu má trvalý charakter bez možnosti zlepšenia a práve ochrnutie dolných končatín bolo jedinou položkou, podľa ktorej ohodnotil sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu tak v posudku z 30. júna 1982, ako aj v ďalšom posudku z 22. apríla 2004 (v rámci rozpätia 400 až 1 000 bodov pri pol. B-II 303 prílohy vyhl. č. 32/1965 Zb. - ochrnutie dolných končatín, ktorú ohodnotil v posudku z roku 1982 počtom bodov 800, zatiaľ čo v posudku z roku 2004 počtom bodov 1000, teda na hornej hranici uvedenej položky). Podľa názoru odvolacieho súdu v prípade tejto položky žiadne ďalšie zhoršenie zdravotného stavu v zmysle ešte výraznejšieho obmedzenia možností žalobcu neprichádza do úvahy. Nesúhlasil preto so záverom súdu prvej inštancie, že suma zodpovedajúca rozdielu v bodovom ohodnotení tejto položky v rozsahu 200 bodov, predstavuje nepremľaný nárok žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Odvolací súd uvedených 200 bodov považoval za základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia, o ktorom nároku po 1. januári 2004 rozhoduje Sociálna poisťovňa v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. a súd nemal právomoc na rozhodovanie o tomto nároku (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 253/2004). Znalkyňa MUDr. A., PhD. v posudku z 22. septembra 2010 ohodnotila sťaženie spoločenského uplatnenia ďalšou položkou, a to paktb (pol. B-II 401) počtom bodov 225, tu tiež ide nepochybne o základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia, o ktorom nároku v základnej výške rozhoduje po 1. januári 2004 rovnako Sociálna poisťovňa. Keďže súd nemal právomoc na prejednanie a rozhodnutie predmetnej veci v rozsahu sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu sťaženia spoločenského uplatnenia (t.j. 425 bodov = 4 250 Sk = 141,07 €), odvolací súd v zmysle § 221 ods. 1 písm. a/ O.s.p. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 141,07 € z titulu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (t.j. v rozsahu základného ohodnotenia) a podľa § 104 ods. 1 prvá veta O.s.p. konanie v tejto časti zastavil, súčasne podľa § 104 ods. 1 druhá veta O.s.p. vec v tomto rozsahu postúpil Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie. Pre rozhodovanie o nárokoch na zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia zostala právomoc súdov zachovaná aj po 1. januári 2004, preto v časti sumy 4 090,93 €, ktorá predstavuje rozdiel medzi sumou priznanou súdom prvej inštancie 4 232 € a sumou 141,07 €, odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. O mimoriadnom zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. bude totiž súd prvého stupňa môcť rozhodnúť až po rozhodnutí Sociálnej poisťovne o nároku žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v základnej výške.

5.1. V časti mimoriadneho odškodnenia bolesti odvolací súd za nesprávny vyhodnotil postup súdu prvej inštancie, ktorý bolestné zvýšil podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. z bolestného už zvýšeného podľa § 6 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb. Poukázal na ustanovenia vyhl. č. 32/1965 Zb., ktorá upravuje dva prípady, kedy je možné odškodnenie primerane zvýšiť, a to podľa § 6 ods. 2 a podľa § 7 ods. 3 tejto vyhlášky, pričom tieto prípady nie je možné kombinovať; nie je teda možné zvýšiť bolestné podľa § 7 ods. 3 vyhlášky, ak toto bolestné už bolo zvýšené podľa § 6 ods. 2 vyhlášky. Buď sú podmienky pre zvýšenie bolestného na 2 - násobok podľa § 6 ods. 2 vyhlášky alebo podmienky pre mimoriadne zvýšenie bolestného, a to i nad najvyššie výmery odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky. Okrem toho, súd prvého stupňa si neuvedomil, že je možné primerane zvýšiť len sumu zodpovedajúcu základnému počtu bodov; bolestné sa zvyšuje len hodnotením lekára, ktoré súd musí rešpektovať. Súd prvej inštancie mohol bolestné zvýšiť podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. (zvýšil 30-násobne) iba za predpokladu, že by mal na tento postup podklad v podobe lekárskeho posudku, takýto podklad súd však k dispozícii nemal. Preto bol nesprávny postup súdu prvej inštancie, keď pripočítal k bolestnému v rozsahu 445 bodov ďalšiu položku v rozsahu 30 bodov v zmysle posudku MUDr. A., PhD. z 22. septembra 2010 (operácia preležaniny zo 14. júna 2005 ohodnotená podľa pol. B-I 162 na 15 bodov, zvýšenú na 2 - násobok podľa § 6 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb. - 30 bodov). Aj tu odvolací súd uviedol, že bolestné v rozsahu 15 bodov je bolestným v základnej výške, rozhodovanie o ktorom nároku patrí po 1. januári 2014 do právomoci Sociálnej poisťovne. Preto aj v tejto časti - vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 4,98 € z titulu náhrady za bolesť (15 bodov x 10 Sk = 150 Sk = 4,98 €), podľa § 104 ods. 1 prvá veta O.s.p. zrušil napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. a/ O.s.p., konanie v tejto časti zastavil a podľa druhej vety tohto ustanovenia vec v tomto rozsahu postúpil Sociálnej poisťovni.

5.2. Keďže v konaní bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že žalobca v období po ohodnotení bolestného v posudku 30. júna 1982 vytrpel značné bolesti v súvislosti s jeho mnohopočetnými hospitalizáciami (30) a operáciami (8), ktoré zrejme všetky boli v príčinnej súvislosti s predmetným úrazom, odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nový nárok na ďalšie odškodnenie bolesti, ktoré treba ohodnotiť, pričom pôjde o bolestné v základnej výške. Podľa názoru odvolacieho súdu pri určení bolestného nebolo možné vychádzať z posudku MUDr. S. z 22. apríla 2004, pretože bolesti, ktoré žalobca vytrpel následne po vypracovaní posudku z 30. júna 1982 nezakladajú dôvod na zvýšenie bolestného ohodnoteného posudkom z 30. júna 1982 podľa § 6 ods. 2, resp. § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb., ale zakladajú dôvod na ohodnotenie týchto nových bolestí základným počtom bodov. Až na základe ohodnotenia týchto bolestí základným počtom bodov bude možné uvažovať o zvýšení odškodnenia za bolesť podľa § 6 ods. 2, resp. § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb., ale vždy iba na podklade hodnotenia lekára. Z uvedených dôvodov nepovažoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny vo výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 9 455,29 € z titulu mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť ($9\,460,27 - 4,98 = 9\,455,29$ €), z ktorého dôvodu podľa § 220 O.s.p. vo výroku IV. zmenil napadnutý rozsudok tak, že žalobu v tejto časti zamietol.

6. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v celom rozsahu podal žalobca dovolanie. Dovolanie proti výrokom I. a II. rozsudku odvolacieho súdu odôvodnil tým, že mu bola v konaní odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) tým, že súd postúpil v týchto častiach vec na rozhodnutie inému orgánu verejnej moci, čím odmietol rozhodovať o jeho nároku, čím mu bola odňatá možnosť ďalej uplatňovať žalované nároky pred súdom. Namietal tiež nesprávne právne posúdenie veci podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Poukázal na to, že vznik práva reflektuje na možnosť mať oprávnenia z práva a táto jednoznačne nastala momentom úrazu v roku 1982 a akékoľvek neskoršie zhoršenie a zmeny stavu sú stále len úpravou tohto nároku. Odvolací súd neuvádza dôvod, prečo by mal vznik nároku v tejto veci stratiť úplne súvislosť s momentom úrazu a byť posudzovaný osobitne. Možnosť domáhať sa rešpektovania práva v oblasti náhrad ujmy na zdraví podľa judikatúry vzniká najskôr momentom ustálenia a vyhodnotenia ujmy, napr. posudkom, čo v danom prípade podľa znalkyne nastalo najskôr v roku 2004. Čas vzniku možnosti domáhať sa rešpektovania práva nie je podľa žiadneho právneho prepisu rozhodný pre určenie právnej úpravy a teda ani výber právomoci. Právo žalobcu uplatnené v tomto konaní vzniklo dávno pred účinnosťou zákona o sociálnom poistení, jeho právnym dôvodom je § 51f ods. 1 zákona č. 274/1994 Z.z. (zánik zamestnávateľa žalobcu) a jeho aktuálnym odrazom je § 285 ods. 1 písm. g/ zákona o sociálnom poistení. Je to osobitný nárok voči štátu, ktorá má na základe zákona plniť žalovaná z osobitného na to vyčleneného účtu, nejde o nároky na náhradu škody voči zamestnávateľovi a nie je podobné dávkam sociálneho poistenia určené na rozhodnutie Sociálnou poisťovňou, ale nároky voči Sociálnej poisťovni ako dlžníkovi, čo potvrdil aj sám Krajský súd v Bratislave vo svojom predošlom rozhodnutí sp. zn. 6 Co 34/2011 v danej veci. Na tento vzťah žiaden právny predpis SR nestanovuje právomoc žiadneho orgánu verejnej moci, preto musí subsidiárne platiť právomoc súdu podľa § 7 ods. 1 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti výrokom III. a IV. rozsudku odvolacieho súdu odôvodnil § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť nesprávnym právnym posúdením (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že nové bolesti sú zhodnotenú len v odporučaní odborníka na zvýšenie a tým vylúčil možnosť, že do roku 1982 boli bolesti obodované vo výške 445 bodov a medzi rokmi 1982 - 2004 boli bolesti v hodnote 890 bodov. Pred takýmto záverom si mal súd overiť, či vyjadrenie bolestného v rozsahu 445 bodov v posudku z roku 2004 je opakovaním alebo zhodnotením ďalšej bolesti, čo odvolací súd neurobil. Znalkyňa MUDr. A., PhD. však na pojednávaní 11. mája 2015 uviedla, že bolestné v rokoch 1982 - 2004 sa nedalo obodovať inými položkami, posudok MUDr. S. nie je ani súčasťou opakovaním hodnoteného stavu v roku 1982 a je celý správny. Uvedené zistil aj odvolací súd, nesprávne právne ale vyhodnotil. Poukázal aj na to, že rozhodovanie o základnom nároku z titulu náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia je postúpené Sociálnej poisťovni, ale nárok na bolestné z titulu medicínskeho zvýšenia bolestného (posudok z roku 2010), priamo súd zamietol, hoci logicky má o ňom rozhodnúť ten istý orgán. Hoci nárok z titulu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia boli spoločne postúpené žalovanej, rozhodovanie o ich mimoriadnom zvýšení bolo ukončené v prípade bolestného zamietnutím, v prípade spoločenského uplatnenia bolo vrátené na konanie na okresný súd po rozhodnutí Sociálnej poisťovne. Dovolateľ ďalej namietal, že odvolací súd nerozhodol o jeho odvolaní v celom rozsahu, t.j. o základnom nároku na

bolestné v rozsahu 1000 bodov z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia podľa posudku z roku 2004, o mimoriadnom zvýšení náhrady za bolesť na 90-násobok a mimoriadnom zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na 120-násobok, preto trval aj na dôvodoch svojho odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie. Žiadal, aby dovolací súd „zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že odvolaniu žalobcu sa vyhovie a odvolaniu žalobcu nevyhovuje a rozhodol tak, že „výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie potvrdí, zamietajúci výrok II. tohto rozsudku zmení tak, že žalovanú zaviazhe zaplatiť žalobcovi 14 190,40 € titulom mimoriadneho zvýšenia bolestného a 26 887,08 € mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia“. Zároveň žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

7. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žiadala dovolanie zamietnuť. Odvolací súd rozhodol v súlade s právnymi predpismi a zisteným skutkovým stavom veci; ak došlo k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu v roku 2004, príp. 2005, o základnom nároku na náhradu za bolesť a z a sťaženie spoločenského uplatnenia má kompetenciu rozhodovať Sociálna poisťovňa podľa tretej časti zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (§ 172 až 225). Správne rozhodol, keď zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v časti o mimoriadnom zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že o tomto nároku bude môcť súd prvého stupňa rozhodnúť až po tom, keď sociálna poisťovňa rozhodne o základnom nároku žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Dôvodne odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v časti mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť tak, že žalobu zamietol. Stotožnila sa so záverom odvolacieho súdu, ktorý bolesti žalobcu vytrpené v období od 30. júna 1982 (od prvého hodnotenia bolestného MUDr. S.), až do poslednej operácie preležaniny (4. júna 2005), sú oproti stavu k 30. júnu 1982 novými bolesťami, ktoré treba obodovať v základnej výške a až následne na základe hodnotenia lekára ich možno primerane zvýšiť podľa § 6 ods. 2, resp. podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. O nároku na bolestné v základnej výške rozhoduje po 1. januári 2004 Sociálna poisťovňa.

8. Dovolanie žalobcu bolo podané 20. mája 2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP).

10. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritórneho dovolacieho prieskumu.

10.1. Dovolania podané pred 1. júlom 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)] vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

10.2. Tie dovolania podané pred 1. júlom 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

10.3. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 10.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade

týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

11. Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním v celom rozsahu, žiadal tento rozsudok zmeniť a odvolaniu vyhovieť. Dovolací súd na základe dovolania preskúmava rozsudok odvolacieho súdu, tento rozsudok obsahuje viacero výrokov (I. - IV.), preto dovolací súd musel prípustnosť dovolania smerujúceho proti jednotlivým výrokom riešiť samostatne.

12. Podľa právneho stavu účinného v čase podania dovolania bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzovalo ustanovenie § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p.

13. Dovolanie v danom prípade smeruje proti takým výrokom [I., II., III. (výrok I. súvisí s výrokom II. o postúpení veci sociálnej poisťovni)] rozsudku odvolacieho súdu, ktoré svojou povahou umožňovali súdu rozhodnúť formou uznesenia (sú súčasťou rozsudku odvolacieho súdu), preto pri posudzovaní jeho prípustnosti voči týmto výrokom treba vychádzať z ustanovenia § 239 O.s.p.

14. Prípustnosť dovolania proti napadnutému rozsudku vo výrokoch I. a II. vyplýva z § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

14.1. Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až c/, e/, g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo.

14.2. Dovolateľ namietal, že konanie v tejto časti je postihnuté vadou, pretože mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že odvolací súd konanie v časti o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 141,07 € a v časti o náhradu bolestného v sume 4,98 € zastavil z dôvodu nedostatku právomoci, i keď právomoc súdov o žalobe v tejto časti konať bola daná.

14.3. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

14.4. Ak súd zastaví konanie z dôvodu nedostatku právomoci, i keď pre tento procesný postup neboli dané predpoklady, odníme účastníkovi konania možnosť pred súdom konať (R 82/2002).

14.5. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a konanie zastavil v časti o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 141,07 €, čo zodpovedá 425 bodom, ktoré pozostávajú zo základného bodového ohodnotenia v rozsahu 200 bodov (rozdiel medzi základným ohodnotením (zrejme z prvého posudku z roku 1982) 800 bodov a ohodnotením 1000 bodov podľa posudku z roku 2004. Zároveň však bez ďalšieho konštatoval, že v danej veci pri pol. B-II 303 - ochrnutie dolných končatín žiadne ďalšie zhoršenie tohto stavu v zmysle ešte výraznejšieho obmedzenia dolných končatín neprichádza do úvahy. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie nepostupoval správne, keď vychádzal z tohto, že suma zodpovedajúca základnému bodovému ohodnoteniu 200 bodov predstavuje nepremlčaný nárok žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a zároveň konštatoval, že o tomto základnom nároku po 1. januári 2004 rozhoduje Sociálna poisťovňa. Aj pokiaľ ide o ďalšiu časť náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu zodpovedajúcom 225 bodom podľa položky B-II 401 - pakľb, ktorú ohodnotila znalkyňa v posudku z 22. septembra 2010, odvolací súd považoval za základné bodové ohodnotenie, o ktorom rozhoduje po 1. januára 2004 Sociálna poisťovňa. Odvolací súd považoval za základné ohodnotenie bolestného aj sumu 4,98 €, ktorá zodpovedá 15 bodom za operáciu preležaniny vykonanú v júni 2005. V tomto rozsahu preto zrušil rozsudok súdu prvej inštancie, konanie zastavil s tým, že vec postúpi na ďalšie konanie

Sociálnej poisťovni, ktorá po 1. januára 2004 rozhoduje o týchto nárokoch v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z.

14.6. So zreteľom na to, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na názore, že po 1. januári 2014 rozhoduje o nárokoch na základné ohodnotenie bolestného aj sťaženia spoločenského uplatnenia sociálna poisťovňa, bez predchádzajúceho jednoznačného vyriešenia otázky ustálenia zdravotného stavu žalobcu tak, aby bolo možné ohodnotiť bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia a aj uplatnený nárok na ich mimoriadne zvýšenie, jeho záver, že v uvedených prípadoch ide o nové bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, rozhodovanie o ktorých nepatrí po 1. januára 2014 do právomoci súdu podľa názoru dovolacieho súdu je predčasný, nemôže byť preto považovaný za správny (viď ďalej bod 22.). Z uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že za tohto stavu neboli pre zastavenie konania súdom nižšieho stupňa z dôvodu nedostatku jeho právomoci neboli dané procesné predpoklady, preto mal postup súdu v danom prípade za následok odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

14.7. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok vo výrokoch I. a II. zrušil a vec vrátil v tejto časti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

15. Dovolací súd len pre úplnosť poznamenáva, že právomoc Sociálnej poisťovne nie je ani po 1. januári 2004 daná vo veciach nárokov na zvýšenie bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, lebo v zmysle zákona o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia o týchto nárokoch rozhoduje súd (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia).

16. V danom prípade je dovolaním napadnutý aj výrok III. rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 090,93 € z titulu mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a v tejto časti vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Tento výrok má povahu uznesenia (viď vyššie bod 13.), ktoré nemá znaky niektorého z uznesení uvedených § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., preto dovolanie proti výroku III. rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné.

16.1. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na názore, podľa ktorého zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu bolo možné napadnúť iba z dôvodov relevantných v zmysle § 237 O.s.p. (viď judikát R 34/1995). V dovolaní neboli namietané procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. Vzhľadom na obsah dovolania zostalo preto posúdiť, či v konaní nebola dovolateľovi odňatá možnosť pred súdom konať. O procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. išlo v prípade procesne nesprávneho postupu súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožnila realizácia jeho procesných oprávnení.

16.2. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 208/2014 uviedol, že „ak odvolací súd v niektorej veci zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 O.s.p. a vec mu vráti na ďalšie konanie, napriek tomu, že pre to neboli dané procesné predpoklady a namieste bolo iné rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 219 O.s.p. alebo § 220 O.s.p.), ide o nesprávne rozhodnutie. Takéto nesprávne rozhodnutie ale nemožno stotožňovať s procesnou vadou konania odnímajúcou účastníkovi možnosť realizovať jemu patriace procesné oprávnenia v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Toto ustanovenie totiž dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu (procedúrou prejednávania veci), nie s jeho rozhodovaním. Navyše, po vrátení veci na ďalšie konanie súd pokračuje v prejednávaní veci a účastníkom konania zostávajú zachované všetky ich procesné oprávnenia. I keby teda (prípadne) došlo v danej veci k nesprávosti vytýkanej dovolateľom, nemalo by zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie (v časti mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia) za následok odňatie jeho možnosti pred súdom konať.

16.3. Zároveň treba uviesť, že právna úprava účinná do 30. júna 2016 nepovažovala za dôvod, ktorý by v tejto časti (výrok III. rozsudku odvolacieho súdu) zakladal prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p., žalobcom namietané nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); nešlo totiž o

procesnú vadu konania uvedenú v tomto ustanovení. Ak odvolací súd (prípadne) vec neposúdil správne vo výroku III., nešlo o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (k tomu vid' napríklad R 54/2012, ako aj rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

16.4. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 nevyvolalo v tejto časti účinnok umožňujúci dovolaciemu súdu meritórny dovolací prieskum. Vzhľadom na to dovolanie žalobcu proti výroku III. rozsudku odvolacieho súdu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné.

17. Dovolaním žalobcu je napadnutý aj výrok (IV.) napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v časti mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu bolo prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. Dovolanie má v danom prípade účinnok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP) - dovolateľom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku IV., bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

17.1. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (vid' § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p. a tiež posúdiť, či sa v konaní nevyskytla niektorá z tzv. iných (v § 237 ods. 1 O.s.p. neuvedených) procesných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Žalobca vady v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. v dovolaní explicitne v tejto časti nenamietal a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo, to isté platí aj tzv. inej vade konania, majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b. O.s.p.).

18. Žalobca v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tvrdiac, že napadnutý zmeňujúci výrok IV. rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

19. Z odôvodnenia rozhodnutia v časti mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť vyplýva, že odvolací súd považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie za nesprávne aj z dôvodu, že súd rozhodol o mimoriadnom zvýšení náhrady za bolesť podľa § 7 ods. 3 vyhlášky 32/1965 Zb., pričom nesprávne vychádzal zo základného ohodnotenia bolestného podľa posudku MUDr. S. z apríla 2004 vo výške 445 bodov, ktoré však bolo zvýšené na základe doporučenia lekára na dvojnásobok, t.j. 890 bodov podľa § 6 ods. 2 vyhlášky a sumu zodpovedajúcu uvedenému počtu bodov (890 x 10) zvýšil podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. Aj keď odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne poukázal na rozdiely pri zvýšení odškodnenia bolestného podľa § 6 ods. 2 a § 7 ods. 3 uvedenej vyhlášky, prehliadol, že súd prvej inštancie pri určení základného bolestného nepostupoval podľa § 6 ods. 2 vyhlášky, čo aj výslovne zdôraznil vo svojom rozhodnutí (vid' str. 11, 12 rozsudku). Odvolací súd si zrejme nepovšimol, že § 6 ods. 2 vyhlášky sa nevzťahuje na zvýšenie bolestného, ale len na sťaženie spoločenského uplatnenia (vid' ďalej bod odôvodnenia). Preto jeho záver o nesprávnom určení základného bolestného súdom prvej inštancie pre určení mimoriadneho zvýšenia náhrady bolestného podľa § 7 ods. 3 vyhlášky 32/1965 Zb. nie je opodstatnený.

19.1. Záver odvolacieho súdu, ktorý zamietol nárok žalobcu na zvýšenie mimoriadneho odškodnenia bolesti považuje dovolací súd za predčasný a z tohto dôvodu nemôže byť považovaný za správny. Odvolací súd vychádzal v podstate z tých istých skutkových okolností, na ktoré vzal zreteľ pri rozhodovaní súd prvej inštancie, ktoré aj v odôvodnení podrobne uviedol.

19.2. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa pokiaľ ide o mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť dospel k záveru, že nárok je nedôvodný, z ktorého dôvodu zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej

inštancie a žalobu v tejto časti zamietol. Vychádzal z názoru, že bolesti vytrpené žalobcom v období od r. 1982 do roku 2005, kedy bola ukončená liečba rozsiahleho dekubitu, počas ktorého obdobia bol 30 krát hospitalizovaný a podrobil sa 8 operáciám súvisiacim s poškodením jeho zdravia pri úraze, sú nové bolesti, ktoré žalobca vytrpel následne po vypracovaní prvého znaleckého posudku z 30. júna 1982 a tieto nezakladajú dôvod pre mimoriadne zvýšenie bolestného ohodnoteného týmto posudkom podľa § 6 ods. 2, resp. § 7 ods. 3 vyhlášky). Mal za to, že tieto nové bolesti (možno sa domnievať, že za obdobie od roku 1982 do roku 2005, ktoré bližšie ale nekonkretizoval) je potrebné ohodnotiť základným počtom bodov, z ktorého ohodnotenia je možné vychádzať pri určení mimoriadneho odškodnenia za bolesť v zmysle § 6 ods. 2, resp. § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. ale vždy na podklade hodnotenia lekára.

20. Náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sú dve relatívne samostatné zložky náhrady škody na zdraví, i keď sú upravené spoločne vo vyhláške č. 32/1965 Zb., ktorú treba na daný prípad aplikovať (§ 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia). Vyhláška upravuje zvlášť podmienky, za ktorých sa poskytuje odškodnenie za bolesť, a zvlášť podmienky pre odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Rovnako osobitne stanovuje zásady pre vyhodnocovanie oboch druhov odškodnenia. Priznanie nároku na náhradu za bolesť nie je podmienené priznaním nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia a naopak. Aj zvýšenie odškodnenia u oboch nárokov treba posudzovať osobitne, lebo existencia dôvodov pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia neznamená zároveň aj existenciu dôvodov pre zvýšenie odškodnenia za bolesť a naopak (viď R 48/2004).

20.1. Bolestné v zmysle § 2 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. sa poskytuje za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstránením jeho následkov. Ide teda jednak o bolesť, ktorú poškodený cíti pri samotnom úraze, ako aj pri liečení a po ňom. Liečením sa však nerozumie iba doba, počas ktorej lekár poskytuje ošetrovanie, ale aj doba medzi jednotlivými ošetreniami, teda doba od začiatku do skončenia liečenia. Napokon ide aj o bolesť, ktorou trpí poškodený, napr. pri rehabilitačnej starostlivosti. Až keď sa celý liečebný proces skončí, sú známe všetky okolnosti smerodajné pre stanovenie bolestného, a preto až vtedy začína plynúť premlčacia lehota, pokiaľ ide o právo na túto časť náhrady škody.

20.2. Ustanovenia § 2 a 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (označené ako "Odškodnenie za bolesť") majú charakter osobitných ustanovení, vzťahujúcich sa len na odškodňovanie bolesti. Aj ustanovenia § 4 až 6 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (označené ako "Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia") majú osobitnú povahu a vzťahujú sa len na odškodňovanie sťaženia spoločenského uplatnenia. V zmysle § 6 ods. 1 tejto vyhlášky sa pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotený v lekárskom posudku. V zmysle § 6 ods. 2 tejto vyhlášky sa suma zodpovedajúca základnému počtu bodov zistenému lekárom primerane zvýši až na dvojnásobok podľa predpokladov, ktoré poškodený vo veku, v ktorom bol poškodený na zdraví, mal pre uplatnenie v živote a v spoločnosti, a ktoré sú v dôsledku poškodenia obmedzené alebo stratené.

20.3. Ustanovenia § 7 a nasl. vyhlášky č. 32/1965 Zb. majú vo vzťahu k ustanoveniam § 2 až 6 tejto vyhlášky všeobecnú povahu, ktoré umožňujú súdu, aby v prípadoch hodných osobitného zreteľa primerane zvýšil nielen odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia, ale bezpochyby aj za bolesť (viď doslovné znenie § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.). I keď ustanovenie § 7 ods. 3 vyhlášky prenecháva súdu, aby v každom jednotlivom prípade podľa svojho uváženia posúdil, aké zvýšenie náhrady za bolesť je v konkrétne posudzovanej veci primerané; úvaha súdu tu ale nie je celkom neobmedzená, lebo právny predpis tým, že rámcovo určuje predpoklady pre vznik nároku na základnú výmeru bolestného a pre vznik nároku na jej zvýšenie, stanovuje zároveň hľadiská, ktoré treba zohľadňovať. Vzájomnou nadväznosťou a kombináciou týchto hľadísk je usmerňovaná úvaha súdu o miere primeranosti zvýšenia náhrady podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.

20.4. Vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa teda môže súd odškodnenie bolesti primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bez akéhokoľvek obmedzenia, hlavne bez ohľadu na základný počet bodov zistený lekárom. Dôvody umožňujúce výnimočné zvýšenie odškodnenia za bolesť treba vyvodzovať z okolností vymedzených v bode 1 ods. 6 Zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť tvoriacich prílohu vyhlášky č. 32/1965 Zb., najmä ak ani zvýšenie odškodnenia na dvojnásobok základnej sadzby nepostačuje na primerané zmiernenie ich následkov (R 48/2004). Súd však musí takéto zvýšenie vykonané v rámci voľnej úvahy vždy náležite odôvodniť s

príhľadnutím k mimoriadnej povahe a k okolnostiam konkrétneho prípadu.

20.5. Obsahom prílohy k vyhláške č. 32/1965 Zb. je úprava Zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť, za sťaženie spoločenského uplatnenia, úprava postupu pri vydávaní posudkov a príloha obsahuje aj sadzby pre hodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia pri úrazoch a chorobách z povolania. Zásady pre hodnotenia odškodnenia za bolesť sú uvedené v prílohe vyhlášky pod písm. A bod I. a sadzby pre hodnotenie bolestného u úrazov pod písm. B. bod I. Podľa písm. A. bod I. ods. 2 prílohy lekár podávajúci posudok ohodnotí poškodenie na zdraví počtom bodov podľa stanovených sadziieb a hodnotenie poškodenia vykonané podľa odsekov 2 a 4 sa zvýši až o polovicu, ak: a/ došlo k infekcii rany; ohodnotenie možno zvýšiť len za to zranenie, ktorého doba liečenia sa infekciou predĺžila, b/ poškodenie zdravia vyžadovalo bolestivejší spôsob liečby, ako sú transfúzie a infúzie, alebo pri liečbe nastali komplikácie, ako sú zápal žíl, preležaniny, zápal pľúc a pod., c/ povaha zranenia si vyžiadala operačný výkon. Podľa ods. 7 pri súbehu dôvodov pre zvýšenie uvedených v ods. 6 možno odškodnenie za bolesť zvýšiť najviac na dvojnásobok základnej sadby. Z citovaných ustanovení vyplýva, že lekár pri hodnotení poškodenia na zdraví spôsobeného úrazom vychádza zo základnej sadzby počtu bodov tak, ako sú ustanovené pod písm. B., bod I. prílohy k vyhláške a ak sú dané dôvody uvedené v ods. 6 a 7 zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť (písm. A., bod I. prílohy), hodnotenie základnej sadzby zvýši. Výsledný počet bodov takto stanovený potom predstavuje základné bodové ohodnotenie bolestného, ktoré sa stáva tiež základom pre ďalšie odškodnenie, o ktorom je oprávnený rozhodovať len súd podľa kritérií uvedených v § 7 ods. 3 vyhlášky.

20.6. Dovolací súd ďalej poukazuje na § 9 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb., podľa ktorého posúdenie (bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia) sa vykoná, len čo stav poškodenia možno považovať z medicínskeho hľadiska za ustálený, teda taký stav, pri ktorom spravidla nemožno predpokladať zásadné zmeny zdravotného stavu v dôsledku škodnej udalosti. Z toho vyplýva, že akonáhle je ustálený zdravotný stav poškodeného, možno ohodnotiť bolesť; týmto okamihom je teda bolesť zistená, bez ohľadu na to, kedy vyhotoví ošetrojúci lekár posudok o bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia. Posudok lekára je len dokladom potvrdzujúcim vytrpenú bolesť a zistenú bolesť.

21. Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že vyhláška umožňuje náhradu za bolesť poskytnúť zásadne len raz, spravidla po skončení liečenia. Nie je ale vylúčená výnimka z tejto zásady, ak u zamestnanca po skončení liečenia (ustálení zdravotného stavu) dôjde k nepredvídateľnému zhoršeniu už ustáleného zdravotného stavu v takej intenzite, že sa musí podrobiť prípadne ďalšej operácii, odôvodnenej pôvodným poškodením zdravia. V takom prípade vyhláška nevyklučuje poskytnutie ďalšej náhrady za bolesť ako náhrady za bolesť vytrpenú v súvislosti s týmto novým lekárskeým zákrokom.

22. Ak v posudzovanej veci odvolací súd vychádzal z uvedeného právneho názoru, že bolesti žalobcu vytrpené v súvislosti s poškodením zdravia od vypracovania prvého posudku v roku 1982 sú novými bolesťami, ktoré je potrebné ohodnotiť základným ohodnotením bolestného, z ktorého je možné vychádzať pri rozhodovaní o mimoriadnom zvýšení odškodnenia bolestného, ide o právny názor nesprávny, ktorý nemá oporu v právnej úprave účinnej v čase úrazu, t.j. vo vyhláške č. 32/1965 Zb. a v záveroch ustálenej judikatúry (R 48/2004, rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 238/2006, 3 Cdo 114/2004, 6 Cdo 348/2012). Riadiac sa týmto nesprávnym právnym názorom, nezaoberal sa ďalšími právne významnými okolnosťami, ktoré vyšli v konaní najavo. Predovšetkým nevyriešil si základný predpoklad pre posúdenie, či ide o komplikácie liečby zranení alebo nové bolesti, neprihliadol na vyjadrenia znalkyne, ktorá hodnotila poškodenie zdravia žalobcu ako ťažké s bolestivým priebehom, liečby, nevzal do úvahy dobu, po ktorú u žalobcu bolesti pretrvávali (nie je rozhodujúca len intenzita bolesti), akými spôsobmi sa tieto bolesti prejavovali a dobu, po ktorú tieto nepriaznivé stavy u žalobcu trvali. Dovolací súd dospel preto k záveru, že žalobca v dovolaní napadnutej časti týkajúcej sa zamietnutia sumy 9 455,29 € z titulu zvýšenia náhrady za bolesť (výrok IV.) opodstatnene namieta, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnym posúdení.

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí.

23.1. Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok vo výroku IV. zrušil a vec

vrátil v tomto rozsahu odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zrušil tiež napadnutý rozsudok vo výrokoch I. a II. a vec vrátil aj v tejto časti na ďalšie konanie (viď vyššie bod 14.7.)

23.2. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.